

BİLDİRİ ÖZETLERİ - UTEK 2014

but after Pahlavi era, most Persian historians have considered them as the first Iranian and Shiite government and intentionally have attempted to emphasize on their Shiite identity rather than Turk identity. One of those books that mostly attempt to do the same is Mohammad Ali Foroughi's *The History of Iran* that has followed the same politics. The book has been translated to Turkish in 1926 by Ömer Halis and naturally has been under the influence of time norms; some manipulations could be traced in the book rightfully. The manipulations have been emphasized by the translator in the preface. In the present research, the translated text would be studied using Gideon Toury's translational norm concept and manipulations will be focused; the translator's approach towards history will be studied in the light of translation studies. The changes and manipulations that translator has emphasized will be studied all through the book and it would be observed that how much translator has been loyal to his own rules of translation.

İNGİLİZ YAZAR JONATHAN SWIFT'İN OSMANLI TÜRKÇESİNDEKİ MACERASI

Ozan Erdem GÜZEL

Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul / Türkiye

Eshabil BOZKURT

Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale / Türkiye

Anahtar Kelimeler: JonathanSwift, Gülliver, çeviri roman, süreç-öncesi çeviri normları, çoğul dizge.

ÖZET

Bu bildiride, ünlü İngiliz yazar Jonathan Swift'in (1667-1745) Osmanlı Türkçesindeki macerasından hareketle *Gülliver'in Seyahatleri* adlı romanı üzerinden yazarın eserlerinin Osmanlıca Türkçesine yapılan çevirilerinin çağdaş çeviribilim kuramları bağlamında irdelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede, öncelikle Jonathan Swift'in Osmanlıca Türkçesine çevrilen eserleri hakkında genel bilgi verilecek daha sonra ise özellikle *Gülliver'in*

Seyahatleri adlı romanının üç farklı çevirisi incelenecektir. Tanzimat ile birlikte Batı kültür ve edebiyatından Osmanlı Türkçesine bir çeviri hareketi başlamış ve birçok eser çevrilmiştir. Batı'nın olduğu gibi çevrilmeye çalışıldığı kanısı yaygın olsa da son yıllarda yapılan çalışmalar, çevirmen ve yayıncıların Batı'nın tanınmış, seçkin yazar ve eserlerini çevirmeye özen gösterdiklerini ortaya koymuştur. Swift'in romanı da tüm dünyada bilinen ve birçok dile çevrilen eserlerden biridir. Bu eserin, Seyfettin Özege tarafından hazırlanan *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*'nda (5 C. 1971, 1973, 1975, 1977, 1979) Osmanlı Türkçesine yapılan üç çevirisi bulunmaktadır. Birincisi Mahmud Nedim Efendi tarafından 1289 [1872] yılında çevrilen *Güliver Nâm Müellifin Seyahat-nâmesi*, ikincisi çevirmeni bilinmeyen; ancak Resimli Ay Neşriyatı'nın yayımladığı “On Kuruşa Bir Kitap” serisinin on yedinci kitabı olan *Cüceler Memleketinde* (1927) isimli eser, üçüncüsü ise yazarı ve çeviri tarihi bilinmeyen ve Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı tarafından “Çocuk Dünyası Neşriyatından” isimli serinin dokuzuncu kitabı olarak yayımlanan *Güliver'in Seyahat-nâmesi – Devler Ülkesinde* isimli eserdir. Bu üç eserden ilk ikisinde ön söz bulunmaktadır. Bu ön sözlerden hareketle, *Güliver* çevirilerinin Osmanlı/Türk kültür ve edebiyat çoğuldizgesindeki yeri irdelenmeye çalışılacaktır. İrdeleme sırasında “süreç-öncesi çeviri normları bağlamında bu eserlerin neden seçildikleri ve nasıl çevrildikleri üzerinde durulacaktır.

THE ADVENTURE OF ENGLISH AUTHOR JONATHAN SWIFT IN OTTOMAN TURKISH

Key words: Jonathan Swift, *Gulliver*, translated novel, preliminary norms, polysystem.

This paper aims to examine the translations of the works of the renowned English author Jonathan Swift (1667-1745) into Ottoman Turkish in the light of translation theories via his famous novel *Gulliver's Travels* (1726) based on the adventure of the author in Ottoman Turkish. Within this framework, general information will initially be presented on the works of Jonathan Swift which were translated into Ottoman Turkish and subsequently three different translations of his novel *Gulliver's Travels* will exclusively be analyzed. It can be said that a movement of translation from Western culture and literature into Ottoman Turkish commenced with Tanzimat Period and thus a good deal of

works were translated. Despite the prevalent public opinion that Western works of literature were being translated literally, recent studies have showed that the then translators and publishers cared and minded to translate the renowned literary works of distinguished western authors. Swift's aforementioned novel is one of the worldwide known works which were translated into numerous languages. Three different translations of this very work are listed in *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu* (*Catalogue of Turkish Books Printed in Ottoman Turkish Alphabet*) (V 5, 1971, 1973, 1975, 1977, 1979) compiled by Seyfettin Özege. The first translation was rendered by Mahmud Nedim Efendi in 1289 [1872] with the title *Gülviver Nâm Müellifin Seyahat-nâmesi* (*Gulliver's Travels*). The second translation was made by an anonymous translator with the title *Cüceler Memleketinde* (*A Voyage to Lilliput*) in 1927 and was published as the seventeenth book of the "On Kuruşa Bir Kitap" series published by Resimli Ay Neşriyatı. Finally, the third one is *Gülviver'in Seyahat-namesi – Devler Ülkesinde* (*Gulliver's Travels – A Voyage to Brobdingnag*) whose translator and publishing date was unknown and which was published by Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı as the ninth book of the "Çocuk Dünyası Neşriyatından" series (From Children's Literature Publishing Series). No prefaces exist in the first two of the aforementioned three translations. With reference to these prefaces, the position of *Gulliver* translations in the Ottoman/Turkish cultural and literary polysystem will be attempted to describe. This research will also focus on the reason why these works were chosen and the way they were translated.